

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

8. rujna 2022. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Autorsko pravo i srodna prava – Direktiva 2001/29/EZ – Članak 5. stavak 2. točka (b) – Isključivo pravo reproduciranja – Iznimka – Reproduciranja za privatnu uporabu – Naknada – Izuzeće *ex ante* – Potvrda o izuzeću koju je izdao privatnopravni subjekt pod nadzorom samo društava za ostvarivanje autorskih prava – Ovlasti nadzora tog subjekta”

U predmetu C-263/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal Supremo (Cour suprême, Španjolska), odlukom od 17. ožujka 2021., koju je Sud zaprimio 23. travnja 2021., u postupku

Asociación Multisectorial de Empresas de la Electrónica, las Tecnologías de la Información y la Comunicación, de las Telecomunicaciones y de los Contenidos Digitales (Ametic),

protiv

Administración del Estado,

Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA),

Asociación para el Desarrollo de la Propiedad Intelectual (ADEPI),

Artistas Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España (AIE),

Artistas Intérpretes, Entidad de Gestión de Derechos de Propiedad Intelectual (AISGE),

Ventanilla Única Digital,

Derechos de Autor de Medios Audiovisuales (DAMA),

Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO),

Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI),

Sociedad General de Autores y Editores (SGAE),

SUD (peto vijeće),

* Jezik postupka: španjolski

u sastavu: E. Regan, predsjednik vijeća, I. Jarukaitis, M. Ilešič, D. Gratsias (izvjestitelj) i Z. Csehi, suci,

nezavisni odvjetnik: A. M. Collins,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Asociación Multisectorial de Empresas de la Electrónica, las Tecnologías de la Información y la Comunicación, de las Telecomunicaciones y de los Contenidos Digitales (Ametic), A. González García, M. Magide Herrero, R. Sánchez Aristi i D. Sarmiento Ramírez-Escudero, *abogados*,
- za Asociación para el Desarrollo de la Propiedad Intelectual (ADEPI), J. J. Marín López, *abogado*,
- za Artistas Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España (AIE), J. A. Hernández-Pinzón García, *abogado*,
- za Artistas Intérpretes, Entidad de Gestión de Derechos de Propiedad Intelectual (AISGE), J. M. Montes Relazón, *abogado*,
- za Ventanilla Única Digital, J. J. Marín López, *abogado*,
- za Derechos de Autor de Medios Audiovisuales (DAMA), R. Gómez Cabaleiro, *abogado*,
- za Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO), I. Aramburu Muñoz i J. de Fuentes Bardají, *abogados*,
- za španjolsku vladu, L. Aguilera Ruiz, u svojstvu agenta,
- za francusku vladu, A. Daniel i A.-L. Desjonquères, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, É. Gippini Fournier i J. Samnadda, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL 2001., L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.).

- 2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između Asociación Multisectorial de Empresas de la Electrónica, las Tecnologías de la Información y la Comunicación, de las Telecomunicaciones y de los contenidos Digitales (Ametic), s jedne strane, i Administración del Estado (Državna uprava, Španjolska), Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA), Asociación para el Desarrollo de la Propiedad Intelectual (ADEPI), Artistas Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España (AIE), Artistas Intérpretes Entidad de Gestión de Derechos de Propiedad Intelectual (AISGE), Ventanilla Única Digital, Derechos de Autor de Medios Audiovisuales (DAMA), Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO), Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI) i Sociedad General de Autores y Editores (SGAE), s druge strane, povodom zahtjeva za poništenje određenih odredaba Real Decreto 1398/2018, de 23 de noviembre, por el que se desarrolla el artículo 25 del texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual, aprobado por el Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril, en cuanto al sistema de compensación equitativa por copia privada (Kraljevska uredba 1398/2018 od 23. studenoga 2018. kojom se provodi članak 25. pročišćenog teksta Zakona o intelektualnom vlasništvu u pogledu sustava pravične naknade za privatno reproduciranje, odobrenog Kraljevskom zakonodavnom uredbom 1/1996 od 12. travnja 1996.) od 23. studenoga 2018. (BOE br. 298, od 11. prosinca 2018., str. 121354.).

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2001/29

- 3 Uvodne izjave 31., 35. i 38. Direktive 2001/29 glase:

„(31) Pravedna ravnoteža prava i interesa između različitih kategorija nositelja prava, kao i između različitih kategorija nositelja prava i korisnika predmeta zaštite mora biti osigurana. [...]

[...]

(35) U određenim slučajevima iznimaka ili ograničenja, nositelji prava trebali bi dobiti pravičnu naknadu koja bi im na odgovarajući način nadoknadila uporabu njihovih zaštićenih djela ili drugih predmeta zaštite. Pri određivanju oblika, detaljnih rješenja i moguće visine takve primjerene naknade, trebalo bi uzeti u obzir okolnosti svakog pojedinog slučaja. Pri ocjenjivanju tih okolnosti, vrijedan kriterij mogla bi biti šteta koja se nositeljima prava nanosi dotičnom radnjom. U slučajevima kada su nositelji prava već primili naknadu u nekom drugom obliku, kao npr. dio naknade za licenciju, nije potrebno posebno ili odvojeno plaćanje. Prilikom određivanja visine pravične naknade trebalo bi u potpunosti uzeti u obzir stupanj korištenja tehničkih mjera zaštite iz ove direktive. U određenim situacijama kada je učinjena šteta nositelju prava minimalna, ne može postojati obveza plaćanja.

[...]

(38) Državama članicama treba biti dopušteno da predvide iznimku ili ograničenje prava reproduciranja za određene tipove reproduciranja audio, vizualnog i audiovizualnog materijala za privatnu uporabu, uz pravičnu naknadu. To može uključivati uvođenje ili produljenje primjene sustava naknade za naknađivanje štete nositelju prava. [...]"

4 Članak 2. te direktive, naslovljen „Pravo reproduciranja”, određuje:

„Države članice moraju predvidjeti isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za izravno ili neizravno, privremeno ili trajno reproduciranje bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku, u cijelosti ili u dijelovima:

- (a) autorima, njihovih djela;
- (b) umjetnicima izvođačima, fiksacija njihovih izvedbi;
- (c) proizvođačima fonograma, njihovih fonograma;
- (d) proizvođačima prvih fiksiranja filmova, izvornika i umnoženih reproduciranja njihovih filmova;
- (e) organizacijama za radiodifuziju, fiksacija njihovih radiodifuzijskih emitiranja, bez obzira na to jesu li ta emitiranja prenesena putem žice ili putem zraka, uključujući kabelom ili satelitom.”

5 Članak 5. te direktive, naslovljen „Iznimke i ograničenja”, u stavcima 2. i 5. predviđa:

„2. Države članice mogu predvidjeti iznimke ili ograničenja prava reproduciranja predviđenog člankom 2. u sljedećim slučajevima:

[...]

- (b) u odnosu na reproduciranje na bilo koji medij koje je učinila fizička osoba za privatnu uporabu i u svrhu koja nije ni izravno ni neizravno komercijalna, uz uvjet da nositelji prava dobiju pravičnu naknadu, pri čemu se uzima u obzir primjena ili neprimjena tehničkih mjera iz članka 6. na djelo ili na drugi predmet zaštite;

[...]

5. Iznimke i ograničenja predviđeni stavcima 1., 2., 3. i 4. primjenjuju se samo u određenim posebnim slučajevima koji nisu u sukobu s uobičajenim iskorištavanjem djela ili drugog predmeta zaštite i koji bezrazložno ne dovode u pitanje zakonite interese nositelja prava.”

Direktiva 2014/26/EZ

6 Uvodne izjave 2., 14. i 26. Direktive 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu (SL 2014., L 84, str. 72.) glase:

„(2) [...] Upravljanje autorskim i srodnim pravima uključuje izdavanje odobrenja korisnicima, reviziju korisnikâ, praćenje ostvarivanja prava, provedbu autorskog prava i povezanih prava, prikupljanje prihoda od iskorištavanja prava i raspodjelu iznosa koji pripadaju nositeljima prava. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava omogućavaju nositeljima prava naknadu za uporabu koju ne bi mogli sami nadzirati ili provesti, uključujući i na stranim tržištima.

[...]

(14) Ovom se Direktivom od organizacija za kolektivno ostvarivanje prava ne zahtijeva poseban pravni oblik. Te organizacije u praksi posluju pod različitim pravnim oblicima poput udruženja, zadruga ili društava s ograničenom odgovornošću, koje kontroliraju nositelji autorskog prava i srodnih prava ili subjekti koji zastupaju te nositelje prava, ili su u njihovom vlasništvu. Međutim, u nekim iznimnim slučajevima element vlasništva ili kontrole nije prisutan zbog pravnog oblika organizacije za kolektivno ostvarivanje prava. To je primjerice slučaj kod zaklada, koje nemaju članove. Unatoč tome, odredbe ove Direktive trebale bi se primjenjivati i na te organizacije. [...]

[...]

(26) Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava naplaćuju i raspodjeljuju prihod od korištenja prava koje su im povjerili nositelji prava te upravljaju njime. Taj prihod na kraju pripada nositeljima prava, koji mogu biti u izravnom pravnom odnosu s organizacijom ili ih može zastupati subjekt koji je član organizacije za kolektivno ostvarivanje prava ili preko sporazuma o zastupanju. [...]

7 U skladu s njezinim člankom 1., tom se Direktivom uređuju uvjeti potrebni za osiguravanje pravilnog funkcioniranja upravljanja autorskim i srodnim pravima od strane organizacija za kolektivno ostvarivanje prava.

8 Članak 3. navedene direktive navodi sljedeće definicije:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) ‚organizacija za kolektivno ostvarivanje prava‘ znači svaka organizacija koja je u skladu sa zakonom ili prijenosom prava, odobrenjem ili drugim ugovornim sporazumom ovlaštena za upravljanje autorskim ili srodnim pravima u ime više od jednog nositelja prava u zajedničku korist tih nositelja prava kao svojom jedinom ili glavnim svrhom i koja ispunjava jedan ili oba sljedeća kriterija:

- i. u vlasništvu je svojih članova ili pod njihovim nadzorom;
- ii. ustrojena je na neprofitnoj osnovi;

[...]

(d) ‚član‘ znači nositelj prava ili subjekt koji zastupa nositelje prava, uključujući i druge organizacije za kolektivno ostvarivanje prava i udruženja nositelja prava, koja ispunjavaju zahtjeve u svezi s članstvom u organizacijama za kolektivno ostvarivanje i koji su učlanjeni u organizaciju;

[...]

(h) ‚prihod od prava‘ znači prihod koji naplaćuje organizacija za kolektivno ostvarivanje prava u ime nositelja prava na temelju ekskluzivnog prava, prava na nagradu ili prava na naknadu;

[...]”

Španjolsko pravo

Zakon o intelektualnom vlasništvu

- 9 Članak 25., naslovljen „pravična naknada za privatno reproduciranje”, Ley de Propiedad Intelectual (Zakon o intelektualnom vlasništvu), u konsolidiranoj verziji odobrenoj Real Decretom Legislativo 1/1996, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual, aclarando y armonizando las disposiciones legales vigentes sobre la materia (Kraljevska zakonodavna uredba 1/1996 o odobravanju kodificiranog teksta Zakona o intelektualnom vlasništvu kojim se utvrđuju, pojašnjavaju i usklađuju zakonske odredbe na snazi u tom području) od 12. travnja 1996. (BOE br. 97, od 22. travnja 1996., str. 14369.), kako je izmijenjen Real Decreto-Leyom 12/2017 (Kraljevska uredba 12/2017 od 3. srpnja 2017. (BOE br. 158, od 4. srpnja 2017., str. 56444.) (u daljnjem tekstu: Zakon o intelektualnom vlasništvu), glasi:

„1. Reproduciranje djela objavljenih u obliku knjiga ili publikacija koje su s tim u vezi izjednačene Kraljevskom uredbom, kao i fonograma, videograma ili drugih zvučnih, vizualnih ili audiovizualnih medija, učinjeno putem uređaja ili netipografskih tehničkih instrumenata, isključivo za privatnu uporabu, neprofesionalnu ili poduzetničku uporabu, i u svrhu koja nije ni izravno ni neizravno komercijalna, u skladu s člankom 31. stavcima 2. i 3., dovodi do obveze pravične i jedinstvene naknade za svaki od triju načina reproduciranja s ciljem primjerene naknade štete vjerovnicima nastale kao posljedica umnožavanja izvršenih na temelju zakonskog ograničenja privatnog reproduciranja. Ta se naknada određuje za svaki način reproduciranja s obzirom na opremu, uređaje i medije prikladne za obavljanje navedenog reproduciranja, koji su proizvedeni na španjolskom državnom području ili su stečeni izvan njega radi njihove komercijalne distribucije ili uporabe na tom području.

[...]

3. Proizvođači sa sjedištem u Španjolskoj, kada posluju kao komercijalni distributeri, kao i osobe koje steću opremu, uređaje i medije iz stavka 1. izvan španjolskog državnog područja, s ciljem njihove komercijalne distribucije ili uporabe na tom državnom području, dužni su platiti tu naknadu.

Osim toga, distributeri, trgovci na veliko i trgovci na malo, koji uzastopno kupuju navedenu opremu, uređaje i medije, solidarno su odgovorni za plaćanje naknade dužnicima koji su im ih isporučili, osim ako dokažu da su je stvarno platili potonjima.

Distributeri, trgovci na veliko i trgovci na malo, koji uzastopno stječu navedenu opremu, uređaje i medije, mogu od tijela za kolektivno ostvarivanje prava zahtijevati, u skladu s postupkom za ostvarivanje prava na pravičnu naknadu, koji je predviđen Kraljevskom uredbom, povrat navedene naknade u pogledu prodaje opreme, uređaja i medija za reproduciranje osobama koje podliježu izuzeću u skladu sa stavkom 7.

[...]

7. Sljedeće stjecanje opreme, uređaja i medija za reproduciranje izuzeto je od plaćanja naknade:

[...]

(b) stjecanje koje provode pravne ili fizičke osobe koje djeluju kao krajnji potrošači, a koje dokažu isključivo profesionalnu uporabu stečene opreme, uređaja ili medija i pod uvjetom da oni nisu stavljeni na raspolaganje privatnim korisnicima, *de jure* ili *de facto*, te da su očito pridržani za uporabu različitu od ostvarenja privatnog reproduciranja, što moraju dokazati dužnicima i, ovisno o slučaju, solidarno odgovornim osobama pomoću potvrde koju izdaje pravna osoba predviđena stavkom 10.;

[...]

8. Fizičke ili pravne osobe koje nisu izuzete od plaćanja naknade mogu zahtijevati njezin povrat ako:

(a) djeluju kao krajnji potrošači, ako dokažu isključivu profesionalnu uporabu stečene opreme, uređaja ili medija za reproduciranje i pod uvjetom da oni nisu stavljeni na raspolaganje privatnim korisnicima, *de iure* ili *de facto*, i da su očito pridržani za uporabu različitu od ostvarenja privatnog reproduciranja.

[...]

10. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva sudjeluju u osnivanju, u skladu s propisima koji su na snazi, upravljanju i financiranju pravne osobe koja kao predstavnik svih njih obavlja sljedeće funkcije:

(a) upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima;

(b) zaprimanje i naknadni prijenos organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava periodičkih popisa opreme, uređaja i medija za reproduciranje za koje postoji obveza plaćanja naknade, koje utvrđuju dužnici i, prema potrebi, solidarno odgovorne osobe, u okviru postupka za ostvarivanje prava na naknadu, koja se određuje kraljevskom uredbom;

(c) objedinjena dostava obračuna.

11. Dužnici i solidarno odgovorne osobe ovlašćuju pravnu osobu koju osnuju organizacije za kolektivno ostvarivanje prava u skladu s odredbama prethodnog stavka, da nadzire stjecanja i prodaje koje podliježu plaćanju pravične naknade, kao i one na koje se odnose izuzeća iz stavka 7. Isto tako, osobe koje su dobile potvrdu o izuzeću na zahtjev navedene pravne osobe dužne su dostaviti podatke potrebne kako bi se provjerilo jesu li još uvijek stvarno ispunjeni uvjeti za korištenje izuzeća.

12. [...]

[...] [...] Ministarstvo obrazovanja, kulture i sporta rješava sporove u vezi s odbijanjem, od strane navedene pravne osobe, potvrda o izuzeću iz stavka 7. točaka (b) i (c) i zahtjeva za povrat plaćanja pravične naknade za privatno reproduciranje iz stavka 8.”

10 Jedina dodatna odredba Kraljevske zakonodavne uredbe 12/2017 glasi:

„1. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva moraju osnovati pravnu osobu predviđenu člankom 25. stavkom 10. Zakona o intelektualnom vlasništvu u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ove kraljevske zakonodavne uredbe.

2. Nijedna od organizacija za kolektivno ostvarivanje prava sama po sebi nema sposobnost nadzora odluka navedene pravne osobe.

[...]”

Kraljevska uredba 1398/2018

11 Kraljevska uredba 1398/2018 u članku 3. predviđa:

„Za potrebe ove kraljevske uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) potvrda o izuzeću: svaka od potvrda iz članka 25. stavka 7. točaka (a) do (c) Zakona o intelektualnom vlasništvu, čiji nositelji mogu biti sljedeće osobe:

[...]

(2) pravne ili fizičke osobe koje djeluju kao krajnji potrošači, a koje dokažu isključivo profesionalnu uporabu opreme, uređaja ili medija koje stječu i pod uvjetom da oni nisu stavljeni na raspolaganje privatnim korisnicima, *de jure* ili *de facto*, te da su očito namijenjeni za svrhe različite od ostvarenja privatnog reproduciranja;

[...]”

12 Članak 10. Kraljevske uredbe 1398/2018, naslovljen „Postupak dobivanja i uporabe potvrde o izuzeću”, određuje:

„1. Kako bi dobila potvrdu o izuzeću iz članka 3. točke (a) podtočke 2., zainteresirana osoba mora pravnoj osobi [iz članka 25. stavka 10. Zakona o intelektualnom vlasništvu] poslati zahtjev koji, po mogućnosti, mora biti elektronički potpisan i koji mora sadržavati sljedeće informacije:

(a) porezni identifikacijski broj te imena i prezimena ili tvrtku društva;

(b) navođenje predmeta poslovanja ili izjave o djelatnosti podnositelja zahtjeva;

(c) izjavu podnositelja zahtjeva pod vlastitom odgovornošću u svezi s:

- (1) sustavom korištenja opreme, uređaja i medija koji se namjeravaju steći, a koji moraju biti namijenjeni isključivo za profesionalnu uporabu i u svrhe različite od ostvarenja privatnog reproduciranja;
- (2) činjenicom da ni *de jure* ni *de facto* ne stavlja takvu opremu, uređaje i medije na raspolaganje privatnim korisnicima;
- (3) činjenicom da se pridržava ovlasti nadzora priznatih pravnoj osobi člankom 25. stavkom 11. [...] Zakona o intelektualnom vlasništvu.

(d) u slučaju da podnositelj zahtjeva zapošljava radnike kojima će staviti na raspolaganje opremu, uređaje ili medije koje stekne, izjavu pod vlastitom odgovornošću da su ti zaposlenici upoznati sa sljedećim informacijama:

- (1) da se oprema, uređaji ili mediji koje im osigurava njihov poslodavac za obavljanje njihovih profesionalnih funkcija moraju koristiti isključivo u tu svrhu;
- (2) da korištenje u privatne svrhe navedene opreme, uređaja ili opreme nije dopušteno.

2. Pravna osoba na svojoj internetskoj stranici dostavlja standardizirani obrazac zahtjeva za izdavanje potvrde o izuzeću koji zadovoljava uvjete predviđene u prethodnom stavku.

[...]

4. Nakon zaprimanja zahtjeva za izdavanje potvrde o izuzeću pravna osoba ima na raspolaganju petnaest radnih dana za dodjelu ili odbijanje potvrde i dostavlja svoju odluku podnositelju zahtjeva.

5. Pravna osoba može odbiti izdavanje potvrde samo u sljedećim slučajevima:

- (a) ako zahtjev ne sadržava sve informacije koje se zahtijevaju ovim člankom;
- (b) ako izjave o odgovornosti ne odražavaju zahtjeve iz ovog članka;
- (c) ako je podnositelju zahtjeva prethodno opozvana potvrda o izuzeću, osim ako više ne postoje razlozi koji to opravdavaju.

U slučajevima predviđenima u točkama (a) i (b), pravna osoba unaprijed podnositelju zahtjeva odobrava rok od sedam radnih dana da ispravi svoj zahtjev.

Odluka o odbijanju se priopćuje podnositelju zahtjeva uz odgovarajuće obrazloženje te odluke, pri čemu ga se, među ostalim, obavješćuje o pravu na podnošenje pravnog lijeka ministarstvu kulture i sporta u roku od mjesec dana od obavijesti o odbijanju na temelju članka 25. stavka 12. [...] Zakona o intelektualnom vlasništvu.

[...]

10. Kada nemaju potvrdu, osobe koje imaju pravo na izuzeće mogu koristiti postupak povrata.”

- 13 Članak 11. Kraljevske uredbe 1398/2018, naslovljen „Postupak za povrat plaćene naknade”, glasi:
- „1. Zahtjev za povrat plaćene naknade podnosi se pravnoj osobi. Uz taj zahtjev, koji se mora potpisati, po mogućnosti elektroničkim putem, moraju biti priložene sljedeće informacije:
- (a) porezni identifikacijski broj te imena i prezimena ili tvrtka društva;
  - (b) navođenje predmeta poslovanja ili izjave o djelatnosti podnositelja zahtjeva;
  - (c) primjerak računa za kupnju opreme, uređaja ili medija;
  - (d) izjava podnositelja zahtjeva pod vlastitom odgovornošću u svezi s:
    - (1) činjenicom da se stečena oprema, uređaji ili mediji koriste isključivo u profesionalne svrhe, očito različite od ostvarenja privatnog reproduciranja;
    - (2) činjenicom da nije stavio takvu opremu, uređaje i medije na raspolaganje privatnim korisnicima ni *de facto* ni *de jure*;
    - (3) činjenicom da se pridržava ovlasti nadzora priznatih pravnoj osobi člankom 25. stavkom 11. [...] Zakona o intelektualnom vlasništvu.
  - (e) u slučaju da podnositelj zahtjeva zapošljava radnike kojima je stavio opremu, uređaje ili medije koje je stekao, izjavu pod vlastitom odgovornošću da su ti zaposlenici upoznati sa sljedećim aspektima:
    - (1) da se oprema, uređaji ili mediji koje im osigurava njihov poslodavac za obavljanje svojih profesionalnih funkcija moraju koristiti isključivo u tu svrhu.
    - (2) da korištenje u privatne svrhe navedene opreme, uređaja ili medija nije dopušteno.
2. Pravna osoba na svojoj internetskoj stranici dostavlja standardizirani obrazac zahtjeva za povrat koji zadovoljava uvjete predviđene u prethodnom stavku.
3. Pravna osoba ima rok od mjesec dana od primitka zahtjeva za provođenje potrebnih provjera kako bi se utvrdilo postoji li pravo na povrat i obavješćivanje podnositelja zahtjeva o svojoj odluci.
- [...]
5. Pravna osoba može odbiti povrat naknade samo u sljedećim slučajevima:
- (a) ako zahtjev za povrat ne sadržava sve informacije koje se zahtijevaju ovim člankom;
  - (b) ako izjave o odgovornosti ne odražavaju zahtjeve iz ovog članka;
  - (c) ako je iznos zahtjeva za povrat niži od onog predviđenog u predzadnjem podstavku članka 25. stavka 8. [...] Zakona o intelektualnom vlasništvu, osim u slučaju iznimke predviđene navedenim člankom;
  - (d) ako nakon razmatranja zahtjeva nije utvrđeno postojanje prava na povrat.
- U slučajevima predviđenima u točkama (a) i (b), podnositelju se dodjeljuje rok od sedam radnih dana da ispravi svoj zahtjev.

Odluka o odbijanju priopćuje se podnositelju zahtjeva uz odgovarajuće obrazloženje, pri čemu ga se poučava i o pravu na podnošenje pravnog lijeka ministarstvu kulture i sporta u roku od mjesec dana od obavijesti o odbijanju na temelju članka 25. stavka 12. [...] Zakona o intelektualnom vlasništvu.”

14 Članak 12. Kraljevske uredbe 1398/2018 predviđa:

„1. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava i pravna osoba poštuju povjerljivost svih informacija s kojima su upoznati u obavljanju svojih dužnosti te, u svakom slučaju, pri obradi tih informacija treba poštovati propise o zaštiti tržišnog natjecanja i zaštiti podataka.

2. Dužnici, distributeri i nositelji dozvola za izuzeće ne mogu se pozivati na tajnost poslovnih knjiga iz članka 32. stavka 1. Códiga de Comercio [Trgovački zakonik] prilikom nadzora koji provodi pravna osoba na temelju ovlasti koje su joj dodijeljene člankom 25. stavkom 11. Zakona o intelektualnom vlasništvu.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 15 Ametic, tužitelj u glavnom postupku, udruženje je proizvođača, trgovaca i distributera iz sektora informacijskih tehnologija i komunikacija čija djelatnost uključuje trgovinu opremom, uređajima i medijima za reproduciranje koji podliježu naknadi za privatno reproduciranje. Tužbom podnesenom sudu koji je uputio zahtjev, Tribunalu Supremo (Vrhovni sud, Španjolska), Ametic zahtijeva, među ostalim, poništenje određenih odredbi Kraljevske uredbe 1398/2018, među kojima su članci 3. i 10. te uredbe. Tom kraljevskom uredbom utvrđena su pravila za primjenu članka 25. Zakona o intelektualnom vlasništvu, pri čemu je potonji zakon donesen nakon presude od 9. lipnja 2016., EGEDA i dr. (C-470/14, EU:C:2016:418), kojom je članak 5. stavak 2. točka (b) Direktive 2001/29 protumačen na način da mu se protivi bivši sustav pravične naknade za privatno reproduciranje koji se financirao iz općeg državnog proračuna.
- 16 Kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, španjolski je zakonodavac u taj članak 25. uveo sustav naknade u korist nositelja autorskih prava na temelju reproduciranja zaštićenih djela isključivo za privatnu uporabu putem uređaja ili netipografskih tehničkih instrumenata.
- 17 Sud koji je uputio zahtjev u biti navodi da članak 25. stavak 3. Zakona o intelektualnom vlasništvu predviđa da su osobe koje na španjolskom državnom području proizvode ili distribuiraju opremu koja se može koristiti u svrhu reproduciranja zaštićenih djela dužne platiti naknadu za privatno reproduciranje. Navedeni proizvođači i distributeri mogu prebaciti taj iznos na svoje kupce, trgovce na veliko ili malo, koji ih prema potrebi mogu prebaciti na krajnje potrošače.
- 18 Taj sud također pojašnjava da su na temelju članka 25. stavka 7. točke (b) tog zakona od samog početka od plaćanja naknade za privatno reproduciranje izuzeta stjecanja opreme, uređaja i medija za reproduciranje koja ostvaruju pravne ili fizičke osobe kao krajnji potrošači, a koji dokažu isključivo profesionalnu uporabu stečene opreme, uređaja ili medija, pod uvjetom da oni nisu stavljeni, *de jure* ili *de facto*, na raspolaganje privatnim korisnicima i da su očito namijenjeni za svrhe različite od ostvarenja privatnog reproduciranja. Taj se dokaz mora podnijeti potvrdom koju je izdala pravna osoba koju su u skladu sa stavkom 10. tog članka 25. osnovale organizacije

za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva i koja je, kao zastupnik tih organizacija, zadužena za upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima na temelju naknade za privatno reproduciranje.

- 19 Dotične osobe koje nisu nositelji takve potvrde moraju snositi troškove naknade za privatno reproduciranje u trenutku kupnje. Međutim, ako dokažu isključivo profesionalnu uporabu kupljene opreme, uređaja ili medija za reproduciranje i pod uvjetom da oni nisu stavljeni na raspolaganje privatnim korisnicima i da su očito namijenjeni za svrhe različite od privatnog reproduciranja, od iste pravne osobe mogu zahtijevati povrat naknade koju su prethodno platili.
- 20 Sud koji je uputio zahtjev dodaje da distributeri, trgovci na veliko i trgovci na malo koji uzastopno stječu predmetnu robu mogu od organizacija za kolektivno ostvarivanje prava zahtijevati povrat naknade za privatno reproduciranje koju su prethodno platili prilikom prodaje koju su izvršili nositeljima potvrde o izuzeću.
- 21 Članak 3. točka (a) Kraljevske uredbe 1398/2018 kao „potvrdu o izuzeću” kvalificira certifikat čiji nositelji mogu biti, među ostalim, osobe na koje se odnosi članak 25. stavak 7. točka (b) Zakona o intelektualnom vlasništvu. Članak 10. te kraljevske uredbe uređuje postupak dobivanja i uporabe navedene potvrde o izuzeću.
- 22 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da je, u skladu s člankom 25. stavkom 11. Zakona o intelektualnom vlasništvu i člankom 12. navedenog kraljevskog dekreta kojim se on provodi, pravna osoba ovlaštena zahtijevati dostavu informacija potrebnih za izvršavanje ovlasti nadzora koje su joj povjerene u okviru njezinih funkcija koje se odnose na upravljanje iznimkama od plaćanja i povratima naknade za privatno reproduciranje te da se gospodarski subjekti prilikom takvih nadzora ne mogu pozivati na tajnost poslovnih knjiga predviđenu nacionalnim pravom.
- 23 Sud koji je uputio zahtjev ističe da pravnu osobu koja upravlja sustavom izuzeća dodjelom potvrda, kojima se znatno olakšava poslovanje subjekta koji posjeduje takvu potvrdu, kao i sustavom povrata, nadziru organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva, odnosno tijela koja isključivo zastupaju interese vjerovnika naknade za privatno reproduciranje. Ta činjenica mogla bi utjecati na odluke predmetne pravne osobe u pogledu izdavanja potvrda o izuzeću ili povrata u svakom pojedinačnom slučaju. Usto, ta „neuravnoteženost ili asimetričnost” sustava može, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, povrijediti načelo jednakosti pred zakonom, tim više što ta pravna osoba ovisi o mogućnosti pojednostavnjenja koraka koje treba poduzeti prilikom stjecanja opreme, uređaja i medija za reproduciranje. Sud koji je uputio zahtjev navodi da su njegove dvojbe naglašene zbog prekomjernih ovlasti koje ima dotična pravna osoba u području nadzora, na temelju kojih može zahtijevati da joj se dostave informacije o djelatnostima predmetnih osoba, pri čemu su te ovlasti tako opsežne da dotičnom gospodarskom subjektu uskraćuju mogućnost pozivanja na tajnost poslovnih knjiga. Činjenica da se protiv odluka te pravne osobe može podnijeti žalba Ministarstvu kulture i sporta, protiv čijih se odluka može podnijeti tužba u upravnom sporu, čini se nedovoljnom za otklanjanje poteškoća za koje smatra da proizlaze iz sastava te pravne osobe.
- 24 U tim je okolnostima Tribunal Supremo (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
  - „1. Je li način na koji je sastavljena pravna osoba uređena stavkom 10. novog članka 25. [Zakona o intelektualnom vlasništvu] u skladu s Direktivom [2001/29] ili, općenitije, općim načelima prava Europske unije?

2. Je li u skladu s Direktivom [2001/29] ili općim načelima prava Unije to da se toj pravnoj osobi nacionalnim zakonodavstvom dodjeljuju ovlasti da od podnositeljâ zahtjeva za potvrdu o izuzeću iz obveze plaćanja naknade za privatno reproduciranje traži podatke, uključujući podatke o poslovnim knjigama?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

Dopuštenost

- 25 Društva ADEPI, Ventanilla única Digital i DAMA osporavaju dopuštenost prvog pitanja na temelju toga da sud koji je uputio zahtjev nije pojasnio ni odredbu Direktive 2001/29 ni opća načela prava Unije čije tumačenje traži.
- 26 U tom pogledu valja utvrditi kako je točno da, s obzirom na sam tekst svojeg prvog pitanja, sud koji je uputio zahtjev želi od Suda dobiti ocjenu usklađenosti nacionalne odredbe s pravom Unije, u ovom slučaju Direktive 2001/29 i njezinih općih načela i to bez preciziranja odredaba i načela o kojima je riječ. Međutim, Sud je više puta presudio da, u okviru postupka suradnje između njega i nacionalnih sudova uspostavljene u članku 267. UFEU-a, nije na njemu da ocijeni usklađenost nacionalnog zakonodavstva s pravom Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2015., Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, EU:C:2015:664, t. 43. i navedenu sudsku praksu).
- 27 Međutim, valja podsjetiti na to da je, u okviru tog postupka suradnje iz članka 267. UFEU-a, na Sudu da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud će prema potrebi preoblikovati pitanja koja su mu postavljena. Naime, zadaća je Suda tumačiti sve odredbe prava Unije kada je to potrebno nacionalnim sudovima radi rješavanja predmeta u kojima vode postupke, čak i ako te odredbe nisu izričito naveli u pitanjima koja su uputili Sudu (presuda od 19. prosinca 2019., Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, t. 31. i navedena sudska praksa).
- 28 Sud u tom pogledu može iz svih podataka koje je dostavio nacionalni sud, a osobito iz obrazloženja odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, izvesti one elemente tog prava koje treba tumačiti, uzimajući u obzir predmet spora (presuda od 19. prosinca 2019., Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, t. 32. i navedena sudska praksa).
- 29 U ovom slučaju iz zahtjeva za prethodnu odluku nedvojbeno proizlazi da se glavni postupak odnosi na španjolski sustav naplate naknade za privatno reproduciranje, pri čemu je sudu koji je uputio zahtjev podnesen zahtjev za poništenje određenih odredbi Kraljevske uredbe 1398/2018, kojom se provodi članak 25. Zakona o intelektualnom vlasništvu, pri čemu potonji članak predviđa, među ostalim, osnivanje pravne osobe zadužene za upravljanje sustavom naknada za privatno reproduciranje. Međutim, Direktiva 2001/29 sadržava samo jednu odredbu koja se odnosi na takvu naknadu, odnosno članak 5. stavak 2. točku (b).

- 30 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev izričito upućuje na načelo jednakosti između dužnika i vjerovnika predmetne naknade, s obzirom na koje je pozvan ispitati zakonitost spornih odredbi pred njim, bez navođenja drugih općih načela prava Unije čije bi tumačenje, prema njegovu mišljenju, bilo relevantno.
- 31 U tim okolnostima, ne može se smatrati da prvo pitanje sadržava nedostatke koji sprečavaju Sud da sudu koji je uputio zahtjev pruži koristan odgovor.
- 32 Stoga je ovo pitanje dopušteno.

Meritum

- 33 S obzirom na razmatranja iznesena u točkama 27. do 30. ove presude, valja razumjeti da svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 5. stavak 2. točku (b) Direktive 2001/29 i načelo jednakog postupanja tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis na temelju kojeg se pravnoj osobi, koju su osnovale te je nadziru organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva, povjerava upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima naknade za privatno reproduciranje.
- 34 U tom pogledu valja podsjetiti na to kako članak 5. stavak 2. točka (b) Direktive 2001/29 određuje da države članice mogu predvidjeti iznimke ili ograničenja isključivog prava reproduciranja predviđenog njezinim člankom 2. u odnosu na reproduciranje na bilo koji medij koje je učinila fizička osoba za privatnu uporabu i u svrhu koja nije ni izravno ni neizravno komercijalna, uz uvjet da nositelji prava dobiju pravičnu naknadu, pri čemu se uzima u obzir primjena ili neprimjena tehničkih mjera iz članka 6. na djelo ili na drugi predmet zaštite.
- 35 Kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 35. i 38. te direktive, taj članak 5. stavak 2. točka (b) odražava volju zakonodavca Unije da uspostavi poseban sustav naknade koji se primjenjuje kada postoji šteta nanosena nositeljima prava, koja načelno stvara obvezu da im se „nadoknad[i]” ili „nakna[di] šteta[a]” (presude od 9. lipnja 2016., EGEDA i dr., C-470/14, EU:C:2016:418, t. 19. i navedena sudska praksa, i od 22. rujna 2016., Microsoft Mobile Sales International i dr., C-110/15, EU:C:2016:717, t. 26. i navedena sudska praksa).
- 36 U mjeri u kojoj odredbe Direktive 2001/29 ne utvrđuju detaljno različite elemente sustava pravične naknade, države članice raspoložu širokom marginom prosudbe za njihovo definiranje. Države članice utvrđuju osobe koje su dužne platiti tu naknadu, njezin oblik, detaljna rješenja i visinu navedene naknade (vidjeti u tom smislu presude od 5. ožujka 2015., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, t. 20. i navedenu sudsku praksu i od 9. lipnja 2016., EGEDA i dr., C 470/14, EU:C:2016:418, t. 22. i 23. i navedenu sudsku praksu).
- 37 S obzirom na praktične teškoće povezane s identificiranjem privatnih korisnika i njihovim obvezivanjem na obeštećivanje nositelja isključivog prava reproduciranja za štetu koju im čine, države članice mogu, u cilju financiranja pravične naknade, uvesti „naknadu za privatno reproduciranje” koja nije na teret dotičnih privatnih osoba, nego onih koje raspoložu opremom, uređajima i medijima za digitalno reproduciranje i koje ih na tom temelju pravno ili činjenično stavljaju na raspolaganje privatnim osobama. U okviru takvog sustava osobe koje raspoložu tom opremom dužne su platiti naknadu za privatno reproduciranje. Države članice stoga mogu pod određenim uvjetima bez razlikovanja primijeniti naknadu za privatno reproduciranje u pogledu medija za pohranjivanje koji mogu služiti za reproduciranje, uključujući pretpostavku u kojoj

njihova konačna uporaba nije obuhvaćena člankom 5. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2001/29 (presuda od 22. rujna 2016., Microsoft Mobile Sales International i dr., C-110/15, EU:C:2016:717, t. 31. i 32. i navedena sudska praksa).

- 38 Budući da takav sustav omogućava obveznicima plaćanja da prenesu iznos naknade za privatno reproduciranje na cijenu stavljanja na raspolaganje te iste opreme, uređaja i medija za reproduciranje, trošak navedene naknade u konačnici snosi privatni korisnik koji plaća tu cijenu, i to u skladu s „pravednom ravnotežom” iz uvodne izjave 31. Direktive 2001/29 koju treba postići između interesâ nositelja isključivog prava reproduciranja i onih korisnika predmeta zaštite (presuda od 22. rujna 2016., Microsoft Mobile Sales International i dr., C-110/15, EU:C:2016:717, t. 33. i navedena sudska praksa).
- 39 Međutim, takav sustav mora se opravdati ne samo praktičnim poteškoćama poput nemogućnosti identifikacije krajnjih korisnika, nego se iz plaćanja naknade mora isključiti i isporuka opreme, uređaja i medija za reproduciranje osobama koje nisu fizičke osobe u svrhe koje su očito nepovezane s reproduciranjem za privatnu uporabu (vidjeti u tom smislu presude od 5. ožujka 2015., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, t. 45. do 47. i od 22. rujna 2016., Microsoft Mobile Sales International i dr., C-110/15, EU:C:2016:717, t. 34. do 36.).
- 40 Što se tiče, konkretnije, uvjeta povezanog s izuzećem isporuke opreme, uređaja i medija za reproduciranje drugim osobama koje nisu fizičke osobe, u svrhe koje očito nisu povezane s reproduciranjem za privatnu uporabu, on je načelno u skladu s „pravednom ravnotežom” između interesa nositeljâ autorskog prava i interesa korisnikâ zaštićenih predmeta, koja je navedena u uvodnoj izjavi 31. Direktive 2001/29, da samo konačni stjecatelj može dobiti povrat navedene naknade i da je taj povrat uvjetovan podnošenjem zahtjeva u tu svrhu tijelu zaduženom za upravljanje tim istim naknadama (vidjeti u tom smislu presudu od 5. ožujka 2015., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, t. 53.).
- 41 Naime, kao što je to navedeno u točki 38. ove presude, mogućnost koja se priznaje proizvođačima, distributerima i trgovcima na malo da na svoje klijente prenesu naknadu za privatno reproduciranje koju su platili dovodi do toga da predmetni subjekti ne snose taj financijski teret. Međutim, kako bi se osiguralo da će teret naknade za privatno kopiranje u konačnici pasti isključivo na krajnje korisnike iz članka 5. stavka 2. točke (b) Direktive 2001/29, sustav koji nameće takvu naknadu za privatno reproduciranje mora jamčiti da se mogu izuzeti i krajnji korisnici koji kupuju opremu, uređaje i medije za reproduciranje u svrhe koje očito nisu povezane s reproduciranjem za privatnu uporabu.
- 42 Osim toga, ako sustav ubiranja naknade za privatno reproduciranje predviđa da krajnji korisnik može biti izuzet od nje pri kupnji opreme, uređaja i medija za reproduciranje putem potvrde o izuzeću kojom se u biti potvrđuje da ih stječe u svrhe koje očito nisu povezane s ostvarenjem reproduciranja za privatnu uporabu, prodavatelj koji je tu naknadu platio svojem dobavljaču, ali mu je zbog predočenja navedene potvrde zabranjeno prebaciti taj iznos na svojeg klijenta, mora imati mogućnost zatražiti povrat od organizacije kojoj je povjereno upravljanje tom naknadom (vidjeti u tom smislu presudu od 5. ožujka 2015., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, t. 55.).

- 43 U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, za sustav naplate naknade za privatno reproduciranje o kojem je riječ u glavnom postupku karakteristično je to da on predviđa da su krajnji korisnici načelno dužni platiti tu naknadu, uspostavljajući pritom postupke koji pod određenim uvjetima omogućavaju izuzeće od navedene naknade, za koje je potrebno izdavanje potvrde, ili njezin povrat.
- 44 U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev postavlja prvo pitanje, uz obrazloženje da bi okolnost da pravnu osobu koja izdaje potvrde o izuzeću i izvršava povrat naknade za privatno reproduciranje osnivaju i nadziru organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva mogla podrazumijevati „neuravnoteženost” ili „asimetričnost” u interesima koje želi ostvariti, što bi se moglo protiviti članku 5. stavku 2. točki (b) Direktive 2001/29 i načelu jednakog postupanja.
- 45 U tom pogledu, kao prvo, valja istaknuti da, što se tiče zahtjeva koji proizlaze iz članka 5. stavka 2. točke (b) te direktive, pravo na povrat naknade za privatno reproduciranje u korist osoba koje nisu fizičke osobe koje stječu opremu za reproduciranje u svrhe koje su očito nepovezane s reproduciranjem za privatnu uporabu mora biti djelotvorno i ne smije činiti pretjerano otežanim povrat plaćene naknade. U tom pogledu, opseg, učinkovitost, raspoloživost, javnost i jednostavnost korištenja pravom na povrat moraju omogućiti uklanjanje mogućih neravnoteža stvorenih sustavom naknade za privatno reproduciranje radi rješavanja utvrđenih praktičnih teškoća (vidjeti u tom smislu presudu od 22. rujna 2016., Microsoft Mobile Sales International i dr., C-110/15, EU:C:2016:717, t. 37., i navedenu sudsku praksu). Isto vrijedi i za dodjelu potvrda o izuzeću kada nacionalni propis također predviđa takav instrument kako bi se osiguralo da samo obveznici na koje se odnosi članak 5. stavak 2. točka (b) navedene direktive stvarno snose trošak naknade za privatno reproduciranje.
- 46 Osim toga, u skladu s člankom 3. točkom (h) Direktive 2014/26, iznosi koje organizacija za kolektivno ostvarivanje prima za račun nositelja prava na temelju prava na naknadu predstavljaju prihode od autorskih ili srodnih prava. U uvodnim izjavama 2. i 26. te direktive pojašnjeno je da te prihode naplaćuju i raspodjeljuju organizacije za kolektivno ostvarivanje prava.
- 47 U vezi s potonjim, iz članka 3. točke (a) Direktive 2014/26 proizlazi da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava znači svaka organizacija koja je u skladu sa zakonom ili sporazumom ovlaštena za upravljanje autorskim ili srodnim pravima u ime više od jednog nositelja prava u zajedničku korist tih nositelja prava, pri čemu ta organizacija može biti u vlasništvu svojih članova ili pod njihovim nadzorom. To je, osim toga, općenito slučaj u praksi, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 14. Direktive 2014/26. Naposljetku, u članku 3. točki (d) te direktive navodi se da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava može imati za članove kako nositelje autorskih ili srodnih prava tako i druge organizacije za kolektivno ostvarivanje prava.
- 48 Iz toga slijedi da, što se tiče upravljanja naknadom za privatno reproduciranje u smislu članka 5. stavka 2. točke (b) Direktive 2001/29, za razliku od predstavnika dužnika te naknade, takvo je upravljanje po definiciji obuhvaćeno zadaćama koje se mogu povjeriti tijelima za kolektivno ostvarivanje autorskog prava, kao što su tijela za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva predviđena Zakonom o intelektualnom vlasništvu.
- 49 U tom pogledu i s obzirom na zahtjeve navedene u točki 45. ove presude, valja utvrditi da osnivanje pravne osobe, kao što je ona predviđena nacionalnim propisom o kojem je riječ u glavnom postupku, radi upravljanja izuzećima od plaćanja i povratom naknada za privatno

reproduciranje može odgovarati cilju jednostavnosti i učinkovitosti, a da se potonji ne nađu, samo zato što je predmetna pravna osoba pod nadzorom kolektivnih tijela za ostvarivanje autorskih prava, u nepovoljnijem položaju od onog u kojem bi bili da takve pravne osobe nema.

- 50 S obzirom na navedeno, svaki nacionalni propis kojim se uvodi naknada za privatno reproduciranje mora predvidjeti postupke koji, s obzirom na zahtjeve navedene u točki 45. ove presude, jamče da samo obveznici iz članka 5. stavka 2. točke (b) Direktive 2001/29 stvarno snose trošak naknade za privatno reproduciranje.
- 51 Konkretno, države članice ne mogu predvidjeti oblike pravične naknade koji dovode do neopravdane nejednakosti postupanja između različitih kategorija gospodarskih subjekata koji prodaju usporedivu robu na koju se odnosi iznimka privatnog reproduciranja ili između različitih kategorija korisnika predmeta zaštite (presuda od 22. rujna 2016., Microsoft Mobile Sales International i dr., C-110/15, EU:C:2016:717, t. 45. i navedena sudska praksa).
- 52 Ti bi zahtjevi mogli biti dovedeni u opasnost ako bi nacionalni propis pravnoj osobi koja je nadležna za dodjelu potvrda o izuzeću ili za povrat iznosa koji su neosnovano plaćeni na temelju naknade za privatno reproduciranje dodijelio marginu prosudbe prema kojoj bi sudbina svakog zahtjeva podnesenog s jednim ili drugim od tih ciljeva ovisila o elementima svrhovitosti, tako da bi ta pravna osoba mogla, izvršavajući taj zahtjev, neopravdano ograničiti pravo na izuzeće ili povrat navedene naknade. Naime, postojanjem takve margine prosudbe mogla bi se narušiti pravedna ravnoteža između nositelja prava i korisnika predmeta zaštite koja se nastoji postići uvodnom izjavom 31. Direktive 2001/29. Nadležna pravna osoba također bi mogla, kao što to smatra sud koji je uputio zahtjev, diskriminatorno postupati prema različitim kategorijama operatora ili korisnika koji se pak nalaze u sličnim pravnim i činjeničnim situacijama.
- 53 Nasuprot tomu, nacionalnim propisom koji predviđa da se potvrde o izuzeću i povratu naknade za privatno reproduciranje moraju izdati odnosno odobriti pravodobno i na temelju objektivnih kriterija koji ne uključuju marginu prosudbe osobe nadležne za ispitivanje zahtjeva podnesenih u tu svrhu načelno se mogu ispuniti zahtjevi navedeni u točki 45. ove presude.
- 54 Osim toga, kako bi se isključila svaka opasnost pristranosti takve pravne osobe prilikom izdavanja potvrda o izuzeću i povrata i, slijedom toga, spriječilo narušavanje pravedne ravnoteže između nositelja prava i korisnika predmeta zaštite koja se nastoji postići uvodnom izjavom 31. Direktive 2001/29, potrebno je da se odluke te pravne osobe kojima se odbija izdavanje takve potvrde ili odobravanje takvih povrata mogu preispitivati u izvansudskom ili sudskom postupku pred neovisnim tijelom.
- 55 U ovom slučaju, čini se da članci 10. i 11. Kraljevske uredbe 1398/2018 obvezuju pravnu osobu zaduženu za ispitivanje zahtjeva da u točno određenim rokovima izda potvrdu o izuzeću ili da utvrdi postojanje prava na povrat kada podnositelj zahtjeva dostavi tražene identifikacijske podatke i potpiše izjave koje su mu stavljene na raspolaganje. Osim toga, čini se da one predviđaju mogućnost podnošenja pred nezavisnim tijelom, odnosno Ministarstvom kulture i sporta, pravnog lijeka protiv odluka te pravne osobe kojima se odbija zahtjev za izdavanje potvrde o izuzeću ili zahtjev za povrat. U tim okolnostima, čini se da se tim odredbama mogu ispuniti zahtjevi navedeni u točki 45. ove presude, što je međutim na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

- 56 Kao drugo, Sud podsjeća na to da se iznimke predviđene u članku 5. Direktive 2001/29 moraju primjenjivati uz poštovanje načela jednakog postupanja, propisano u članku 20. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, u skladu s kojim se u usporedivim situacijama ne može postupati na različit način, a u različitim se situacijama ne može postupati na jednak način, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano (presuda od 22. rujna 2016., Microsoft Mobile Sales International i dr., C-110/15, EU:C:2016:717, t. 44. i navedena sudska praksa).
- 57 Stoga se to načelo ne može tumačiti na način da mu se kao takvom protivi dodjeljivanje prava na upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima naknade za privatno reproduciranje osobi koja zastupa kolektivne interese vjerovnika te naknade. Vjerovnici i dužnici naknade za privatno reproduciranje nalaze se, s obzirom na taj teret, u bitno različitim pravnim situacijama, tako da se navedeno načelo ne može povrijediti time što oni podliježu različitim pravima i obvezama na temelju sustava naknade za privatno reproduciranje.
- 58 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 5. stavak 2. točku (b) Direktive 2001/29 i načelo jednakog postupanja treba tumačiti na način da im se ne protivi nacionalni propis na temelju kojeg se pravnoj osobi, koju su osnovale te je nadziru organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva, povjerava upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima naknade za privatno reproduciranje, kada taj nacionalni propis predviđa da se potvrde o izuzeću i povratu moraju izdati odnosno odobriti pravodobno i na temelju objektivnih kriterija koji ne dopuštaju toj pravnoj osobi da odbije zahtjev za izdavanje takve potvrde ili zahtjev za povrat na temelju razmatranja koja uključuju primjenu margine prosudbe i da se odluke te pravne osobe o odbijanju takvog zahtjeva moraju moći preispitivati pred neovisnim tijelom.

Drugo pitanje

Dopuštenost

- 59 DAMA osporava dopuštenost tog pitanja, uz obrazloženje da sud koji je uputio zahtjev ne precizira odredbu Direktive 2001/29 ni opća načela prava Unije čije tumačenje traži.
- 60 Međutim, s obzirom na načela navedena u točkama 26. do 28. ove presude i zbog istih razloga kao što su ona izložena u njezinim točkama 29. i 30., taj argument ne utječe na dopuštenost drugog pitanja.
- 61 Osim toga, ADEPI i Ventanilla única Digital tvrde da iz članka 25. stavka 7. točke (b) Zakona o intelektualnom vlasništvu i članka 10. Kraljevske uredbe 1398/2018 ne proizlazi da pravna osoba može imati pristup obračunskim informacijama. Situacija na koju se poziva sud koji je uputio zahtjev stoga je isključivo hipotetska, tako da bi drugo pitanje trebalo proglasiti nedopuštenim.
- 62 U tom pogledu valja podsjetiti, s jedne strane, na to da je u okviru suradnje između potonjeg i nacionalnih sudova, kao što je to predviđeno člankom 267. UFEU-a, isključivo na nacionalnom sudu pred kojim je pokrenut postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudska odluku koja će biti donesena da ocijeni, uvažavajući posebnosti svakog predmeta, kako nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude tako i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Slijedom toga, kad se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je u pravilu dužan donijeti prethodnu odluku (presuda od 12. studenoga 2015., Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, t. 24. i navedena sudska praksa).

- 63 Budući da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju pretpostavku relevantnosti, odbijanje Suda da odluči o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud moguće je samo ako je očito da traženo tumačenje prava Unije nije ni u kakvoj vezi sa stvarnim stanjem ili predmetom glavnog postupka ako je pitanje hipotetske prirode ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima kako bi na koristan način odgovorio na pitanja koja su mu postavljena (presuda od 12. studenoga 2015., *Hewlett-Packard Belgium*, C-572/13, EU:C:2015:750, t. 25. i navedena sudska praksa).
- 64 S druge strane, u okviru postupka predviđenog člankom 267. UFEU-a funkcije Suda i ovlasti suda koji je uputio zahtjev jasno su različite i isključivo je na njemu da tumači nacionalno zakonodavstvo. Stoga nije na Sudu da u okviru prethodnog postupka odlučuje o tumačenju nacionalnih odredaba. Naime, Sud je u okviru podjele nadležnosti između sudova Unije i nacionalnih sudova dužan uzeti u obzir činjenični i pravni okvir unutar kojeg su postavljena prethodna pitanja, kako je određen odlukom kojom se upućuje prethodno pitanje (presuda od 14. studenoga 2019., *Spedidam*, C-484/18, EU:C:2019:970, t. 28. i 29.).
- 65 Iz tih elemenata proizlazi da tumačenje nacionalnog prava koje su iznijeli ADEPI i Ventanilla única Digital u pogledu informacija koje je pravna osoba ovlaštena zahtijevati nije dovoljno za obaranje pretpostavke relevantnosti navedene u točki 63. ove presude.
- 66 Budući da drugo pitanje, osim toga, ne potpada ni pod jedan od triju slučajeva na koje se odnosi sudska praksa navedena u točki 63. ove presude, valja utvrditi da je ono dopušteno.

Meritum

- 67 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 5. stavak 2. točku (b) Direktive 2001/29 i načelo jednakog postupanja tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis koji ovlašćuje pravnu osobu, koju su osnovale i nadziru je organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva i kojoj je povjereno upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima naknade za privatno reproduciranje, da zatraži pristup informacijama potrebnima za izvršavanje ovlasti koje su joj u vezi s tim povjerene, a da pritom nije moguće pozivati se na tajnost poslovnih knjiga predviđenu nacionalnim pravom.
- 68 Kao prvo, valja istaknuti da mogućnost traženja informacija koje omogućuju nadzor pravilne primjene nacionalnog propisa o naknadi za privatno reproduciranje predstavlja bitan element iznimke predviđene člankom 5. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2001/29.
- 69 Naime, iz članka 5. stavka 2. točke (b) i uvodne izjave 35. Direktive 2001/29 proizlazi da u državama članicama koje su uvele iznimku privatnog reproduciranja nositelji prava trebaju dobiti pravičnu naknadu kako bi ih se na odgovarajući način obeštetilo za korištenje njihovih djela ili drugih predmeta zaštite koje je učinjeno bez njihova pristanka. Osim toga, u skladu sa stavkom 5. tog članka, uvođenje iznimke privatnog reproduciranja ne može dovesti u pitanje zakonite interese nositelja autorskog prava. Iz toga slijedi da te odredbe, osim ako ih se liši svakog korisnog učinka, nameću državi članici koja je u svoje nacionalno pravo uvela iznimku privatnog reproduciranja obvezu postizanja rezultata, u smislu da je ta država dužna u okviru svojih nadležnosti osigurati učinkovitu naplatu te naknade, čija je svrha naknaditi autorima štetu koju su pretrpjeli, osobito ako je ta šteta nastala na području navedene države članice (presude od 16. lipnja 2011., *Stichting de Thuiskopie*, C-462/09, EU:C:2011:397, t. 33. i 34., kao i od 9. lipnja 2016., *EGEDA i dr.*, C-470/14, EU:C:2016:418, t. 21. i navedena sudska praksa).

- 70 Stoga, u okviru sustava koji se za utvrđivanje kako iznosa dugovanih na temelju naknade za privatno reproduciranje tako i prodaje koje od nje trebaju biti izuzete oslanja na jednostrane izjave subjekata, ovlašćivanje subjekta zaduženog za upravljanje tom naknadom da nadzire istinitost predmetnih izjava nužan je uvjet za osiguranje učinkovite naplate navedene naknade.
- 71 Slijedom toga, osoba zadužena za upravljanje sustavom naknade za privatno reproduciranje mora, s jedne strane, moći provjeriti jesu li ispunjeni uvjeti potrebni za korištenje potvrde o izuzeću. Ako se nakon tog nadzora pokaže da ti uvjeti nisu ispunjeni, obveza osiguranja djelotvorne naplate naknade za privatno reproduciranje zahtijeva da se osigura da ta pravna osoba može, s druge strane, izračunati i naplatiti iznose koji se duguju na temelju te naknade, i to od trenutka kada uvjeti za dodjelu potvrde o izuzeću nisu bili ili nisu više ispunjeni. Međutim, izvršavanje tih dužnosti od strane navedene pravne osobe bilo bi ugroženo ako bi nadzirana osoba mogla, pozivajući se na tajnost svojih poslovnih knjiga, uskratiti pristup obračunskim informacijama potrebnima za takvo izvršavanje.
- 72 Valja dodati da je to slučaj i s osobama koje nisu izuzete od plaćanja naknade za privatno reproduciranje, kao što su proizvođači, uvoznici ili distributeri, ali je mogu prebaciti na svojeg klijenta ako on nema potvrdu o izuzeću ili zahtijevati od pravne osobe njezin povrat ako njihov klijent ima takvu potvrdu. Naime, pravna osoba kojoj je povjereno upravljanje sustavom naknade za privatno reproduciranje mora imati mogućnost zahtijevati pristup elementima koji omogućuju provjeru stjecanja i prodaje koji podliježu plaćanju naknade za privatno reproduciranje kao i stjecanja i prodaje koji su izuzeti od te naknade.
- 73 S obzirom na navedeno, ti pregledi moraju se odnositi isključivo na elemente koji omogućuju, s jedne strane, provjeru jesu li stvarno ispunjeni uvjeti potrebni za izuzeće ili povrat i, s druge strane, izračunavanje iznosa koji se eventualno duguju na ime naknade za privatno reproduciranje od strane osoba koje nisu izuzete, poput proizvođača, uvoznika ili distributera, ili osoba koje su neosnovano dobile potvrdu o izuzeću ili povrat. Osim toga, ako su elementi o kojima je riječ povjerljivi, pravna osoba i organizacije za ostvarivanje prava koja se upoznaju s takvim elementima u okviru obavljanja svojih zadaća moraju čuvati njihovu povjerljivost. Međutim, u ovom je slučaju očito da članak 12. stavak 1. Kraljevske uredbe 1398/2018 ima za cilj nametanje takve obveze, što je međutim na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.
- 74 Kao drugo, zbog razloga sličnih onima koji su navedeni u točkama 56. i 57. ove presude, načelo jednakog postupanja ne može dovesti u pitanje odredbe poput onih iz Kraljevske uredbe 1398/2018 koje se odnose na ovlasti dodijeljene pravnoj osobi u okviru upravljanja izuzećima od plaćanja i povratima na temelju naknade za privatno reproduciranje.
- 75 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 5. stavak 2. točku (b) Direktive 2001/29 kao i načelo jednakog postupanja treba tumačiti na način da im se ne protivi nacionalni propis koji ovlašćuje pravnu osobu, koju su osnovale i nadziru je organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva i kojoj je povjereno upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima naknade za privatno reproduciranje, da zatraži pristup informacijama potrebnima za izvršavanje ovlasti koje su joj u vezi s tim povjerene, a da pritom nije moguće pozivati se na tajnost poslovnih knjiga predviđenu nacionalnim pravom, pri čemu je ta pravna osoba obvezna čuvati povjerljivost dobivenih informacija.

Troškovi

- 76 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

1. Članak 5. stavak 2. točku (b) Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu

treba tumačiti na način:

da im se ne protivi nacionalni propis na temelju kojeg se pravnoj osobi, koju su osnovale te je nadziru organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva, povjerava upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima naknade za privatno reproduciranje, kada taj nacionalni propis predviđa da se potvrde o izuzeću i povratu moraju izdati odnosno odobriti pravodobno i na temelju objektivnih kriterija koji ne dopuštaju toj pravnoj osobi da odbije zahtjev za izdavanje takve potvrde ili zahtjev za povrat na temelju razmatranja koja uključuju primjenu margine prosudbe i da se odluke te pravne osobe o odbijanju takvog zahtjeva moraju moći preispitivati pred neovisnim tijelom.

2. Članak 5. stavak 2. točku (b) Direktive 2001/29 kao i načelo jednakog postupanja

treba tumačiti na način:

da im se ne protivi nacionalni propis koji ovlašćuje pravnu osobu, koju su osnovale i nadziru je organizacije za kolektivno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva i kojoj je povjereno upravljanje izuzećima od plaćanja i povratima naknade za privatno reproduciranje, da zatraži pristup informacijama potrebnima za izvršavanje ovlasti koje su joj u vezi s tim povjerene, a da pritom nije moguće pozivati se na tajnost poslovnih knjiga predviđenu nacionalnim pravom, pri čemu je ta pravna osoba obvezna čuvati povjerljivost dobivenih informacija.

Potpisi